

Subiectul 9. Pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind raspunderea ministeriala, dl O.Efrim (responsabilitatea politica, civila si penală a membrilor guvernului)

OZ din 16.01.2013

În opinia noastră, *inițiativa legislativă nu poate fi susținută, pentru că, în mare parte, codifică în mod eronat conceptul de responsabilitate ministerială*. Proiectul de lege în mare parte este redundant, pentru ca acesta a preluat în formula declarativă reglementările care deja se conțin în Constituția, Legea cu Privire la Guvern și în Legea cu privire la Regulamentul Parlamentului.

Art.1 (mandatul), 2 (responsabilitatea în fața Parlamentului), 3 (exprimarea neîncrederii), 4 (Demisia Guvernului), 8 (prezentarea informației), 10 (acțiuni), 12 (formele răspunderii), 13 (răspunderea civilă), 14 (răspunderea disciplinară), 15 (răspunderea contravențională), 16 (răspunderea penală), 18 (competența de judecare) sunt redundante și repetitive, în esență reproduc în forma declarativă normele legislative executorii existente anterior.

Art. 2 (răspunderea politică colectivă), 5 (răspunderea politică individuală), 17 (suspendarea din funcție) conțin prevederi noi.

Practică internațională relevantă stabilește noțiunea de răspundere colectivă ministerială cu referire la membrii Cabinetului de Miniștri, persoanele politic numite și investite de către Parlament. Responsabilitatea ministerială politică nu se referă la conducătorii instituțiilor responsabile de implementare a politicilor (așa numite agenții)¹ sau la conducătorii autorităților autonome². Ultimii nu sunt investiți politic și nu pot purta responsabilitatea politică colectivă, în acest caz existând alte forme de responsabilizare. Responsabilitatea politică colectivă include responsabilitatea principală în fața Parlamentului, dar și sprijinul public pentru deciziile și hotărârile Cabinetului de Miniștri³. În cazul în care un ministru este în dezacord și își dorește promovarea publică a opiniei sale, acesta va pleca din Cabinetul de Miniștri sau se va iniția procedura de demitere a acestuia).

Responsabilitatea politică individuală în sensul *clasic al noțiunii este responsabilitatea pentru mandatul Ministerului condus* în sens îngust, adică pentru calitatea, corectitudinea, coordonarea, comunicarea și evaluarea politicilor. În sensul larg al cuvântului, *responsabilitatea politică individuală se extinde asupra controlului performanței agențiilor ministeriale care raportează Ministerului sau sunt în subordinea acestuia*^{4,5}. Miniștrii trebuie să accepte imputarea responsabilității personale, prin urmare să-și prezinte demisia, în cazul greșelilor majore care țin de calitatea, corectitudinea sau rezultatul advers al politicii, dar și pentru situații scandaloase în activitatea agențiilor subordonate.

¹ Spre exemplu: CNAM, CNAS, FRSP, CNEAS, AM, AEE, IF, agențiile polițienești, CNA, Moldsilva, etc

² Spre exemplu: CNPF, ANRE, Consiliul Concurenței, Procuratura, CSM, CCA, BNM, etc

³ V.Bogdanor, On Forms of Accountability, Oxford,

<http://clients.squareeye.net/uploads/2020/documents/2020%20accountability%20WEB.pdf>

⁴ <http://www.parliament.uk/briefing-papers/RP04-31>

⁵ S.L. Sutherland, Responsible Government and Ministerial Responsibility: Every Reform is its Own problem, Canadian Journal of Political Science, 1991

Cu excepția procedurilor parlamentare de responsabilizare a Cabinetului investit, responsabilității penale și civile corespunzătoare, *responsabilitatea politică colectivă și individuală nu sunt codificate prin reglementări separate. Responsabilitatea politică este, în mod evident, codificată prin normele neregulatorii, prin acorduri politice și în calitate de norme publice soft, care se respectă prin practica funcționării. Responsabilitatea politică nu poate fi reglementată prin normele juridice-executorii.* Exemplele sunt nenumărate: Codul Ministerial al Cabinetului Britanic⁶ sau Codul de etică al Executivului din Australia.

Experiența britanică a responsabilității ministeriale codifică 9 principii cheie:

- 1) Miniștrii Cabinetului au responsabilitatea colectivă, cu excepția anumitor situații sau probleme politice agreate,
- 2) Miniștrii sunt responsabili în fața Parlamentului pentru politicile, efectele acestora și acțiunile agențiilor sectoriale,
- 3) Miniștrii se prezintă prompt în fața Parlamentului, prezintă informații și răspunsuri adecvate, corecte, iar în cazul erorilor intenționate sau din incompetența vădită vor prezenta cererea de demisie,
- 4) Miniștrii vor prezenta informații și rapoartele Parlamentului într-o manieră onestă, excepția făcând prevederile legii cu privire la accesul la informații,
- 5) Miniștrii poartă răspunderea individuală pentru informațiile prezentate de către angajații publici din minister sau din agențiile sectoriale,
- 6) Miniștrii vor respecta principiul de evitare a conflictului de interese (interesele private în conflict cu cele publice în calitate de ministru),
- 7) Miniștrii nu vor accepta careva beneficii personale sau private în exercițiul funcției ministeriale,
- 8) Miniștrii nu vor folosi resursele administrative în scopurile personale și în special politice,
- 9) Miniștrii vor respecta și vor contribui la menținerea caracterului nepolitic al agențiilor sectoriale și angajaților din serviciul public.

⁶ Codul Ministerial al Cabinetului britanic, 2010, <http://www.cabinetoffice.gov.uk/sites/default/files/resources/ministerial-code-may-2010.pdf>, Standards of Ministerial Ethics, Australian Practice http://www.dpmc.gov.au/guidelines/docs/ministerial_ethics.pdf